

5. Постанова Синельниківського міськрайонного суду Дніпропетровської області від 22 червня 2017 р. по справі № 191/3165/16-п [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/58443679>

6. Постанова Ічнянського районного суду Чернігівської області від 3 лютого 2012 р. по справі №: 2507/237/2012 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/24271041>

7. Постанова Котелевського районного суду Полтавської області від 31 серпня 2017 р. по справі № 535/748/17 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68545759>

8. Постанова Рахівського районного суду Закарпатської області від 15 вересня 2017 р. по справі № 305/1451/17 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68895523>

9. Постанова Баранівського районного суду Житомирської області від 18 листопада 2014 р. по справі № 273/2120/14-п [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/46147877>

10. Постанова Добровеличківського районного суду від 14 жовтня 2009 р. по справі № 3–979/09 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/6169878>

11. Постанова Болахівського міського суду Івано-Франківської області від 23 лютого 2009 р. по справі № 3–57 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/5419474>

12. Постанова Новгородівського міського суду Донецької області від 6 березня 2007 р. по справі № 3–233/2007 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/902342>

Отич П.С.

студент;

Маланчук Т.В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
Навчально-науковий інститут права
Сумського державного університету*

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ ВПЛИВУ ЗА ПОРУШЕННЯ БАНКІВСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Порушення вимог законодавчих актів у сфері банківського права, а також нормативно-правових актів Національного банку України є підставою для відповідальності у банківській сфері, до якої Національний банк України притягає правопорушників і застосовує до них відповідні заходи впливу.

Такі заходи впливу застосовуються Національним банком на підставі: результатів інспекційних (планових та позапланових) перевірок діяльності банків чи їх філій; результатів аналізу дотримання банками вимог банківського законодавства з використанням статистичної звітності, щомісячних і щоденних балансів тощо; результатів перевірок діяльності банків аудиторськими організаціями, уповноваженими відповідно до чинного законодавства на їх здійснення; пропозицій Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у разі порушення банком норм Закону України «Про систему

гарантування вкладів фізичних осіб» від 23.02.2012 р. [1]; результатів перевірок дотримання банками валютного законодавства.

Як зазначає М.В. Старинський, застосування заходів впливу до банківських установ за порушення банківського законодавства є складовою банківського нагляду, що здійснює Національний банк України в межах повноважень, наданих йому чинним законодавством [2, с. 189–190].

Відповідно до ст. 73 Закону України «Про банки і банківську діяльність» передбачено, що у разі порушення банками або іншими особами, які можуть бути об'єктом перевірки Національного банку України відповідно до цього Закону, нормативно-правових актів Національного банку України, його вимог, встановлених відповідно до ст. 66 цього Закону, або здійснення ризикової діяльності, яка загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, Національний банк України адекватно вчиненому порушенню або рівню такої загрози має право застосувати заходи впливу [3]. Таких заходів впливу перелічено вказаним законом багато, тому звернемо увагу саме на організаційні заходи впливу.

Для того, щоб виокремити з-поміж перелічених заходів впливу НБУ на діяльність банків за порушення банківського законодавства саме організаційні заходи, потрібно встановити що саме відноситься до заходів впливу організаційного характеру та як їх тлумачити.

Слід зазначити, що слово «заходи» в академічному тлумачному словнику української мови розуміється як сукупність дій або засобів для досягнення, здійснення чого-небудь [4, с. 380]. Правові заходи іноді замінюють терміном «засади» та «засоби». Слово «засади», вживається в українській мові у таких значеннях: 1. Основа чогось; те головне, на чому ґрунтується, базується що-небудь; 2. Вихідне, головне положення, принцип; основа світогляду, правило поведінки; 3. Спосіб, метод здійснення чого-небудь. Згідно із словником, засіб – це спеціальна дія, що дає можливість здійснити що-небудь, досягти чогось, що служить знаряддям у якій-небудь дії, справі [4, с. 326]. Як бачимо, в загальному вигляді під засобом можна розуміти те, що своїм застосуванням сприяє досягненню певної мети. Тому коли мова йде про систему організаційних прийомів і способів здійснення впливу держави у сфері охорони банківських відносин, забезпечення правомірної поведінки, доречним буде використання поняття саме «організаційно-правові заходи впливу».

Таким чином, організаційно-правові заходи впливу спрямовані на запобігання та попередження, усунення незначних порушень банківського законодавства більш м'якими методами, ніж застосування санкційних методів. Національний банк України, застосовуючи організаційно-правові заходи, гарантує, забезпечує, створює необхідні умови для своєчасного і належного дотримання норм діючого банківського законодавства, а також відвертає можливі посягання на правопорядок, запобігає настанню небажаних наслідків, шкоди охоронюваним інтересам держави, громадян України.

Проаналізувавши положення законодавства та теоретичні підходи науковців до цього питання, приходимо до висновку, що даний термін є близьким до терміну «непримусові заходи впливу», про які вказує В.С. Стельмах – автор науково-практичного коментаря до Закону України

«Про банки і банківську діяльність», і до таких заходів впливу, на його думку, відносяться: письмове застереження; скликання загальних зборів учасників, спостережної ради банку, правління (ради директорів) банку; укладення письмової угоди з банком, за якою банк чи визначена угодою особа зобов'язується вжити заходів для усунення порушень, поліпшення фінансового стану банку, підвищення ефективності функціонування банку та/або адекватності системи управління ризиками тощо [3, с. 372]. Згідно з нормативними актами НБУ непримусові заходи впливу застосовуються до комерційних банків у разі незначного рівня підвищеного ризику та глибини проблем у фінансово-кредитній діяльності і мають характер добровільності їх вирішення й розуміння наявності проблем з боку комерційного банку.

Національний банк України застосовує до банку письмове застереження, як організаційно-правовий захід впливу у разі потреби висунення до банку вимоги щодо усунення порушення банківського законодавства та нормативно-правових актів Національного банку України на підставі результатів аналізу дотримання банком вимог банківського законодавства з використанням статистичної звітності, щомісячних і щоденних балансів або за результатами інспекційних (планових та позапланових) перевірок діяльності банку чи його філій. У письмовому застереженні Національний банк України висловлює банку своє занепокоєння станом його справ, указує на допущені порушення банківського законодавства, нормативно-правових актів Національного банку або недоліки в роботі та, за потреби, у визначені строки вживає конкретні заходи, з метою їх усунення або недопущення надалі. Банк має протягом п'яти робочих днів з часу отримання письмового застереження подати Національному банку відповідь із зазначенням строку, протягом якого він зобов'язується вирішити виявлені проблеми та усунути порушення. Контроль за виконанням банком вимог, що містяться в письмовому застереженні, здійснює відповідне територіальне управління Національного банку (відповідний структурний підрозділ банківського нагляду центрального апарату) [5, с. 38–43].

Другим організаційним заходом впливу є скликання загальних зборів учасників, спостережної ради банку, правління (ради директорів) банку для прийняття програми фінансового оздоровлення банку або плану реорганізації банку.

Третім організаційним заходом впливу визначено укладення письмової угоди з банком, за якою банк чи визначена угодою особа зобов'язується вжити заходів для усунення порушень, поліпшення фінансового стану банку, підвищення ефективності функціонування та/або адекватності системи управління ризиками тощо. У письмовій угоді банк визнає свої недоліки в роботі та допущені порушення й подає перелік обґрунтованих заходів, яких банк зобов'язується вжити для усунення порушень, їх запобігання в подальшому, поліпшення фінансового стану тощо із зазначенням строків їх виконання.

Отже, організаційні заходи впливу НБУ на діяльність банків за порушення банківського законодавства мають особливу мету застосування,

оскільки направлені на попередження та запобігання порушень правових норм в банківській сфері.

Наостанок зазначимо, що підстави, порядок використання та застосування відповідних організаційних заходів вимагає належного правового регулювання, створення та удосконалення відповідних правових засад, оскільки вони пов'язані з певними обмеженнями прав та свобод банківської діяльності і саме тому вони потребують подальших наукових розробок, досліджень та уваги науковців.

Список використаних джерел:

1. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 р. № 1736–19, зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4452–17?info=1>
2. Старинський М.В. Характеристика особливостей застосування заходів впливу, що застосовуються до банків за порушення банківського законодавства / М.В. Старинський // Запорізькі правові читання: тези доповідей щорічної Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 18–19 травня 2006 р.) / Запоріжжя: ЗНУ, 2006. – С. 189–190.
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України: наук.-практ. коментар / [за заг. ред. В.С. Стельмаха]. – К.: Ін Юре, 2006. – 520 с.
4. Сучасний тлумачний словник української мови / За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В. Дубічинського. – Х.: ШКОЛА, 2008. – 1008 с.
5. Чернадчук В.Д. Заходи впливу Національного банку України за порушення банківського законодавства: поняття та види / В.Д. Чернадчук // Держава та регіони. Сер.: Право. – 2014. – № 2. – С. 38–43. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drp_2014_2_9.

Паливода Т.В.

*головний спеціаліст – юрисконсульт
відділу правової роботи управління правового забезпечення,
Міністерство культури України*

ПРАВОВА КУЛЬТУРА СТРАТЕГІЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

В сучасних умовах глобалізації та інтеграції, Україні для налагодження міжнародних правових відносин, як з європейськими, так і з азійськими державами, необхідна розробка і реалізація ефективної стратегії розвитку та соціальної стабільності добробуту населення. На основі аналізування даної проблематики, актуальним питанням постає ефективна стратегія розробки та реалізації реформи з децентралізації. Відповідно на всіх етапах даної стратегії децентралізації, правову культуру необхідно враховувати як ключовий чинник розвитку. У зв'язку з цим, з метою сприяння забезпечення високих економічних і соціальних показників розвитку і стабільності від реалізації стратегії децентралізації, пропонуємо узагальнену модель ланцюг – методу децентралізації «влада – повноваження – суспільство».

Етап 1. Стратегія аналізування середовища регіону щодо і таких чинників впливу:

- людський потенціал;